

Π.3.2.1 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες,
σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε
30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

Β΄ Γυμνασίου

Τίτλος:

«Οι μεταμορφώσεις της αφήγησης»

ΑΝΔΡΕΑΣ ΓΑΛΑΝΟΣ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2013

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σεναρία και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας δευτεροβάθμιας: Δημήτρης Κουτσογιάννης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Οι μεταμορφώσεις της αφήγησης.

Δημιουργός

Ανδρέας Γαλανός

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική λογοτεχνία

(Προτεινόμενη) Τάξη

Β΄ Γυμνασίου

Χρονολογία

Ιούλιος 2013

Διδακτική/θεματική ενότητα

—

Διαθεματικό

Ναι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

I. Φιλολογικής ζώνης

Νεοελληνική Γλώσσα

Χρονική διάρκεια

4 ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: εργαστήριο πληροφορικής, αίθουσα πολλαπλών χρήσεων.

II. Εικονικός χώρος: wiki.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Υλικοτεχνική υποδομή

Για την εφαρμογή του σεναρίου απαιτείται αίθουσα υπολογιστών με λειτουργικούς σταθμούς εργασίας, εξοπλισμένους με μικρόφωνο, στους οποίους πρέπει να είναι εγκατεστημένο το πρόγραμμα δημιουργίας ψηφιακής αφήγησης Photo Story. Επίσης, απαιτείται η δυνατότητα κεντρικής προβολής είτε σε κάποια αίθουσα πολλαπλών χρήσεων είτε στην αίθουσα διδασκαλίας.

Μαθητές

Οι μαθητές προϋποτίθεται ότι έχουν διδαχτεί τα σχετικά με την αφήγηση στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας στην Α΄ Γυμνασίου. Ωστόσο, το συγκεκριμένο σενάριο μπορεί να αξιοποιηθεί ακόμα και για να φέρει σε πρώτη επαφή τους μαθητές με το ζήτημα της αφήγησης. Σε μια τέτοια περίπτωση θα πρέπει απλώς ο εκπαιδευτικός να αφιερώσει περισσότερο χρόνο στον εντοπισμό και στην εμπέδωση των βασικών της συστατικών.

Καλό θα ήταν οι μαθητές να είναι εξοικειωμένοι με ένα περιβάλλον Wiki και ένα πρόγραμμα δημιουργίας ψηφιακής αφήγησης. Σε αντίθετη περίπτωση, θα ήταν χρήσιμο να διατεθεί εκ των προτέρων, και σε συνεργασία ίσως με τον συνάδελφο της πληροφορικής, μια ώρα για την γνωριμία των μαθητών με αυτά τα εργαλεία.

Τέλος, μαθητές και εκπαιδευτικός θα πρέπει να είναι στοιχειωδώς εξοικειωμένοι με την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρόταση διδασκαλίας.

Το σενάριο στηρίζεται

—

Το σενάριο αντλεί

—

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην πρώτη φάση του σεναρίου επιχειρείται η συστηματοποίηση ορισμένων βασικών συστατικών της αφήγησης μέσα από την απόπειρα των μαθητών να βάλουν σε σωστή σειρά μια λογοτεχνική αφήγηση. Κατόπιν, οι μαθητές χωρισμένοι σε ομάδες δημιουργούν τις δικές τους αφηγήσεις: αφηγούνται τις καλοκαιρινές διακοπές των ηρωίδων ενός λογοτεχνικού κειμένου, αρχικά γραπτά και στη συνέχεια με τη μορφή ψηφιακής ιστορίας. Η παρουσίαση των διαφορετικών αυτών «κειμένων» γίνεται αφορμή για προβληματισμό γύρω από τις ποικίλες μεταμορφώσεις της αφήγησης.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Η αφήγηση παίζει καθοριστικό ρόλο στον τρόπο με τον οποίο ο άνθρωπος δομεί νοητικά την εμπειρία του και διαμορφώνει την ταυτότητά του. Ανιχνεύεται ήδη από τις απαρχές του ανθρώπινου πολιτισμού και είναι διαρκώς παρούσα στις περισσότερες ανθρώπινες δραστηριότητες. Καθημερινά όλοι μας είμαστε δημιουργοί και αποδέκτες κάθε λογής αφηγήσεων, από τις ειδήσεις των Μ.Μ.Ε. μέχρι τον «ασύλληπτο όγκο των μικρών και μεγάλων "ιστοριών" που καθημερινά ανταλλάσσονται μεταξύ γνωστών και φίλων» (Πολίτης 2000: [2.1.3.Αφήγηση](#)).

Στον σχολικό χώρο τώρα, οι μαθητές εκτίθενται συνεχώς σε έναν καταγιγισμό αφηγήσεων στην πλειονότητα των γνωστικών αντικειμένων. Άλλωστε, καλούνται συνεχώς να παράγουν και οι ίδιοι αφηγηματικά κείμενα, προφορικά ή γραπτά. Παραδοσιακά ο σχετικός θεωρητικός εξοπλισμός των μαθητών αποτελούσε αντικείμενο του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας, ενώ στο μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας αντιστοιχούσε η γραμματική της λογοτεχνικής αφήγησης. Στην πράξη οι μαθητές σπάνια συνδύαζαν τα όσα διδάχτηκαν στα δύο αντικείμενα, ενώ δεν υπήρχε σχεδόν ποτέ μέριμνα να συνδεθούν όλες αυτές οι γνώσεις και με άλλα μαθήματα στα οποία η παρουσία της αφηγηματικότητας είναι καταλυτική, όπως για παράδειγμα η Ιστορία. Στις μέρες μας όμως ζητούμενο είναι «η γλώσσα να

διδασχθεί πράγματι δια μέσου όλων των διδακτικών αντικειμένων», όπως επισημαίνει ο Κουτσογιάννης (Κουτσογιάννης-Παυλίδου 2012: 25). Καλό είναι λοιπόν η αφήγηση ως έννοια που συνδέεται με διαφορετικά γνωστικά πεδία να διδάσκεται, όσο περισσότερο γίνεται, μέσα από αυτά και όχι ως αυτόνομο αντικείμενο.

Ένας άλλος παράγοντας που πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι ότι στο σχολείο το βάρος δίνεται στην γραπτή γλωσσική αφήγηση, ενώ παραβλέπονται άλλες μορφές της, όπως η προφορική ή η αφήγηση με εικόνες. Είναι όμως επιβεβλημένο οι δεξιότητες που αφορούν στην κατανόηση και στην παραγωγή του αφηγηματικού λόγου να περιλαμβάνουν όσο το δυνατόν περισσότερα σημειωτικά συστήματα, ειδικά στις μέρες μας. Συνεπώς, οφείλει το σχολείο να εφοδιάσει τους μαθητές με τα κατάλληλα εργαλεία για την αποκωδικοποίηση και την παραγωγή πολυτροπικών και πολυμεσικών αφηγήσεων.

Όλες οι παραπάνω σκέψεις οδήγησαν στη σύνταξη ενός διαθεματικού σεναρίου για την αφήγηση, όπου διαλέγονται το μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας με αυτό της Λογοτεχνίας και οι συμβατικές γραπτές αφηγήσεις με τις ψηφιακές πολυμεσικές.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές ότι η αφηγηματικότητα κρύβεται σε διάφορες εκφάνσεις της ανθρώπινης δραστηριότητας.

Γνώσεις για τη λογοτεχνία

Να αναγνωρίζουν την αφηγηματικότητα και τα βασικά συστατικά μιας αφήγησης (τη διαδοχή γεγονότων, τον άξονα του χρόνου, τη χρήση του ρήματος) σε ένα λογοτεχνικό κείμενο.

Γραμματισμοί

- Να απομακρυνθούν από την αποκλειστική σύνδεση της αφήγησης με τον γλωσσικό κώδικα.

- Να δημιουργούν ψηφιακές αφηγήσεις.
- Να προβληματίζονται κριτικά για τις επιλογές μιας ψηφιακής αφήγησης.

Διδακτικές πρακτικές

Η διδακτική αυτή πρόταση βασίζεται στην ομαδική συνεργασία των μαθητών για τη δημιουργία αφηγήσεων. Η ομαδοσυνεργατική μέθοδος επιλέγεται για έναν πρακτικό και έναν ουσιαστικό λόγο. Ο πρακτικός λόγος σχετίζεται με τον περιορισμένο αριθμό υπολογιστών που διαθέτουν τα περισσότερα ελληνικά σχολεία και ο ουσιαστικός με τα οφέλη που απορρέουν από την ομαδική εργασία. Οι μαθητές αναπτύσσουν τη δεξιότητα της συνεργασίας και της συλλογικής παραγωγής λόγου.

Η επιλογή να δημιουργήσουν οι μαθητές τις δικές τους ψηφιακές αφηγήσεις έγινε με την πεποίθηση ότι ο καλύτερος τρόπος για να εμπεδώσεις τα χαρακτηριστικά ενός κειμενικού τύπου ή ενός ψηφιακού εργαλείου είναι να το γνωρίσεις από μέσα. Όπως σημειώνει η Αποστολίδου, «η κατασκευή ψηφιακών ιστοριών αποτελεί μια δραστηριότητα που μπορεί να καλλιεργήσει ταυτόχρονα τον ψηφιακό, τον τεχνολογικό, τον οπτικό και τον πληροφοριακό γραμματισμό» ([Αποστολίδου 2012](#)). Άλλωστε σκοπός είναι να δημιουργηθούν όχι μόνο εγγράμματοι αναγνώστες των νέων μορφών αφήγησης, αλλά και εγγράμματοι δημιουργοί.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Στην ιδέα για τη συγκεκριμένη διδακτική πρόταση οδήγησε η ανάγκη επανάληψης και συστηματοποίησης των όσων έχουν διδαχτεί οι μαθητές στην Α΄ Γυμνασίου για την αφήγηση και σύνδεσης όλων αυτών με την ενασχόληση τους με αφηγηματικά κείμενα στο πλαίσιο της μαθήματος της Λογοτεχνίας στη Β΄ Γυμνασίου. Επειδή μια δραστηριότητα που προτείνεται συχνά τελευταία στο πλαίσιο της διδασκαλίας της λογοτεχνίας είναι η κατασκευή ψηφιακών ιστοριών, κρίθηκε σκόπιμο σε αυτό το εισαγωγικό τετράωρο να συνδυαστούν τα ζητήματα της γραπτής αφήγησης με τις ιδιαιτερότητες και τις διαφορές της ψηφιακής αφήγησης. Κατ' αυτόν τον τρόπο οι

μαθητές θα επιχειρούν την ψηφιακή αναδιήγηση λογοτεχνικών αποσπασμάτων στην πορεία της χρονιάς, έχοντας ήδη εφοδιαστεί με τα απαραίτητα εφόδια τόσο για τη δημιουργία όσο και για την πρόσληψή της.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Η συγκεκριμένη εκπαιδευτική πρόταση μπορεί να αξιοποιηθεί τόσο στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας όσο και στο μάθημα της Λογοτεχνίας, καθώς εστιάζει στον ορισμό και τα χαρακτηριστικά του κειμενικού τύπου της αφήγησης και στα διαφορετικά σημειωτικά μέσα που μπορεί να χρησιμοποιηθούν για να αφηγηθεί κανείς μια ιστορία. Το κείμενο που χρησιμοποιείται ως αφορμή για τη δημιουργία αφηγήσεων περιλαμβάνεται στο σχολικό εγχειρίδιο της Β΄ Γυμνασίου. Προτείνεται να εφαρμοστεί στην αρχή της σχολικής χρονιάς, ώστε τα οφέλη από τις δραστηριότητες να μπορούν να αξιοποιηθούν στην πορεία των μαθημάτων. Άλλωστε, η αφήγηση που τους ζητείται να γράψουν αφορά τις καλοκαιρινές διακοπές, θέμα που πολύ συχνά καλούνται να αναπτύξουν οι μαθητές μετά την επάνοδο στα θρανία κάθε Σεπτέμβρη.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

- ❖ Αξιοποιούνται οι δυνατότητες που παρέχει το Wiki για τη συνεργατική παραγωγή λόγου.
- ❖ Χρησιμοποιείται το πρόγραμμα δημιουργίας ψηφιακών αφηγήσεων Photo Story, με διπλή στόχευση:
 - Να εξασκηθούν οι μαθητές στην ψηφιακή αφήγηση μιας ιστορίας (digital storytelling).
 - Να γίνουν κριτικοί αναγνώστες τέτοιων ψηφιακών ιστοριών.

Όλα αυτά βέβαια γίνονται στον βαθμό που επιτρέπει το νεαρό της ηλικίας των μαθητών της Β΄ Γυμνασίου.

Κείμενα

Λογοτεχνικά κείμενα σχολικών εγχειριδίων

ΚΝΑ Β' Γυμνασίου:

Ζωρζ Σαρή, «[Και πάλι στο σχολείο...](#)»

Νεότερη Ευρωπαϊκή Λογοτεχνία Β' Λυκείου:

Σλάβομιρ Μρόζεκ, «[Ο κύκνος](#)».

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1^η ώρα

Οι μαθητές καλούνται να αναζητήσουν στα [σώματα κειμένων](#) του ΚΕΓ τη λέξη «αφηγούμαι» και να παρατηρήσουν τα ουσιαστικά που εμφανίζονται ως αντικείμενο του ρήματος. Μια τέτοια αναζήτηση οδηγεί μεταξύ άλλων και στα παρακάτω ενδεικτικά αποτελέσματα:

αφηγείται (90) [αφηγούμαι - :P3s:D3s:T3s]

M0162 P016 L021 ... (REBEL)| (ANT1, 01.40)| Το φιλμ **αφηγείται** την ιστορία ενός παθιασμένου έρωτα...

M0187 P008 L010 ...ταφέρει στο Λονδίνο του 1900 και **αφηγείται** τις περιπέτειες του Μακί, ενός π...

αφηγηθείτε (29) [αφηγιέμαι - :F2p:S2p:Z2p, αφηγούμαι - :F2p:S2p:Z2p]

P0874 P003 L004 ...ου, **αφηγηθείτε** τη στην τάξη. 2. **Αφηγηθείτε** στους συμμαθητές σας ένα περιστατικό...

P0984 P002 L002 ... Διαβάζω και γράφω| 1. **Αφηγηθείτε** το σενάριο μιας κινηματογραφικής ταινίας...

αφηγηθούν (5) [αφηγιέμαι - :F3p:S3p, αφηγούμαι - :F3p:S3p]

P6842 P006 L014 ...ην εποχή τους, και ύστερα να σας **αφηγηθούν** ένα συγκεκριμένο περιστατικό (π....

Ο εκπαιδευτικός ρωτάει την τάξη αν στη θέση των παραπάνω ουσιαστικών θα μπορούσαν να τοποθετηθούν ουσιαστικά, όπως: λουλούδι, κτίριο, ρούχο κλπ. Μέσα

από τις απαντήσεις των παιδιών και την επιχειρηματολογία τους, γίνεται απόπειρα να οδηγηθεί (στην πραγματικότητα, να ανακαλέσει, καθώς το έχει ήδη διδαχτεί στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας της Α΄ Γυμνασίου) η τάξη στη σύνδεση της αφήγησης με τη χρονική διαδοχή γεγονότων.

Στη συνέχεια δίνεται στους μαθητές το [φύλλο εργασίας 1](#), στο οποίο καλούνται να τοποθετήσουν στη σωστή σειρά την ιστορία που τους δίνεται ανακατεμένη («Ο κύκνος» του Σλάβομιρ Μρόζεκ). Προκειμένου να το πετύχουν αυτό, θα χρειαστεί να ανακαλέσουν κάποια χαρακτηριστικά του αφηγηματικού κειμένου, που ήδη γνωρίζουν. Οι οδηγίες που δίνονται αποσκοπούν ακριβώς σε αυτό. Θα εστιάσουν κυρίως στην παρουσία ρημάτων και χρονικών εκφράσεων που σηματοδοτούν το πέρασμα από το ένα γεγονός στο άλλο.

Η πρώτη αυτή ώρα μπορεί να πραγματοποιηθεί είτε στην αίθουσα υπολογιστών με την τάξη χωρισμένη σε ομάδες είτε στην αίθουσα διδασκαλίας με την τάξη σε ολομέλεια. Στη δεύτερη αυτή περίπτωση, ο εκπαιδευτικός θα μοιράσει φωτοτυπημένα τα αποτελέσματα της αναζήτησης στα σώματα κειμένων και το φύλλο εργασίας 1. Οι μαθητές θα πραγματοποιήσουν τις δραστηριότητες χειρόγραφα πάνω στη φωτοτυπία.

Στο τέλος της ώρας ο εκπαιδευτικός ζητά από τα παιδιά να διαβάσουν για την επόμενη φορά το κείμενο της Ζωρζ Σαρή «[Και πάλι στο σχολείο...](#)» είτε από τη σελίδα του Ψηφιακού Σχολείου είτε από το σχολικό εγχειρίδιο. Τους δίνεται επίσης το [φύλλο εργασίας 2](#) στο οποίο καλούνται να εντοπίσουν τις πολλαπλές αφηγήσεις που υπάρχουν μέσα στο κείμενο, να παρατηρήσουν την έκτασή τους και το αν είναι σε πλάγιο ή σε ευθύ λόγο, καθώς και το ποιος χρόνος χρησιμοποιείται πιο συχνά. Με αυτές τις δραστηριότητες συνεχίζεται η παρατήρηση χαρακτηριστικών της γραπτής αφήγησης.

Οι ομάδες καλούνται, επίσης, να επιλέξουν μια από τις αφηγήσεις των κοριτσιών που εντόπισαν στο κείμενο της Σαρή και να γράψουν την έκθεση που τους αναθέτει η δασκάλα. Πρόκειται για ένα κλασικό θέμα έκθεσης που ζητάει από τους

μαθητές να αφηγηθούν πώς πέρασαν το καλοκαίρι τους. Για την σύνθεση της αφηγηματικής έκθεσης μπορούν να χρησιμοποιήσουν το Wiki που έχει δημιουργηθεί για τον σκοπό αυτό. Ασκούνται κατ' αυτόν τον τρόπο στη συλλογική παραγωγή λόγου. Οι αφηγήσεις πρέπει να είναι πρωτοπρόσωπες και μπορούν να εμπλουτιστούν με περιγραφές, όπου κριθεί ότι είναι απαραίτητο.

Καλό θα ήταν μεταξύ της 1^{ης} ώρας και του επόμενου δώρου να μεσολαβεί σαββατοκύριακο, προκειμένου οι ομάδες να έχουν χρόνο να ολοκληρώσουν τις δραστηριότητες.

2^η-3^η ώρα

Η φάση αυτή πραγματοποιείται στην αίθουσα υπολογιστών του σχολείου σε ένα συνεχόμενο δώρο, ώστε οι ομάδες να έχουν χρόνο να ολοκληρώσουν τη δουλειά τους.

Ζητείται από τους μαθητές να μετατρέψουν σε ψηφιακή ιστορία (digital storytelling) την έκθεση που έγραψαν, χρησιμοποιώντας το πρόγραμμα Photo Story που έχει εγκατασταθεί στους υπολογιστές ([φύλλο εργασίας 3](#)). Οι ομάδες πρέπει να επιλέξουν τις εικόνες που θα ντύσουν την αφήγησή τους και τη μουσική υπόκρουση που θα τη συνοδεύσει. Στη συνέχεια, θα ενσωματώσουν όλα αυτά τα στοιχεία στο πρόγραμμα, συνδυάζοντας εικόνα και κείμενο. Θα επιλέξουν ποια σημεία της αφήγησης θα κρατήσουν και ποια θεωρούν ότι δεν έχουν θέση στην ψηφιακή εκδοχή, τη γραμματοσειρά στην οποία θα εμφανίζεται το κείμενο, ποιο μέλος θα ηχογραφήσει το κείμενο κλπ. Θα ήταν χρήσιμο να σκιαγραφήσουν από πριν σε μια συζήτηση στο πλαίσιο της ομάδας τον χαρακτήρα κοριτσιού που έχουν επιλέξει και οι επιλογές τους να προσπαθούν να ανταποκρίνονται σε αυτόν.

Το δώρο αφιερώνεται στην κατασκευή αυτών των ψηφιακών αφηγήσεων. Κάθε ομάδα θα πρέπει να κατασκευάσει μια ψηφιακή ιστορία με διάρκεια 3'. Στη συνέχεια συμπληρώνουν το [φύλλο εργασία 4](#), το οποίο τους καλεί να

προβληματιστούν για τις διαφορές γραπτής και ψηφιακής αφήγησης και για τις επιλογές τους.

4^η ώρα

Η ώρα αυτή πραγματοποιείται στην αίθουσα πολλαπλών χρήσεων του σχολείου ή στην αίθουσα διδασκαλίας, αρκεί να υπάρχει δυνατότητα κεντρικής προβολής των εργασιών των ομάδων. Κάθε ομάδα παρουσιάζει τόσο την γραπτή όσο και την ψηφιακή εκδοχή της ιστορίας της. Με αφορμή τις διαφορές που παρουσιάζουν αυτά τα δύο «κείμενα», αλλά και τις απαντήσεις που έχουν δώσει στο τέταρτο φύλλο εργασίας, επιχειρείται μια συζήτηση όσον αφορά τη σύγκριση ψηφιακής και γραπτής αφήγησης.

Στη συζήτηση είναι πολύ ουσιαστικό να καταθέσουν όλες οι ομάδες τις δυσκολίες που συνάντησαν κατά τη δημιουργία αυτών των αφηγήσεων και να δικαιολογήσουν τις επιλογές τους. Σε περίπτωση που η παρουσίαση και η συζήτηση αποδειχτούν γόνιμες και ο προβλεπόμενος χρόνος δεν επαρκεί, ο εκπαιδευτικός θα μπορούσε να συνεχίσει τη συζήτηση και σε επόμενη ώρα.

ΣΤ. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1

Παρακάτω σας δίνονται ανακατεμένα κομμάτια μιας ιστορίας. Μετακινήστε τα πλαίσια, έτσι ώστε να μπει η ιστορία στη σωστή σειρά.

Θα σας βοηθήσουν τα παρακάτω ερωτήματα:

- Ποια στοιχεία περιμένουμε να βρούμε στην αρχή μιας αφήγησης;
- Χρωματίστε τις λέξεις που μας δείχνουν τα βασικά γεγονότα σε κάθε πλαίσιο. Τι μέρους του λόγου είναι αυτές οι λέξεις κυρίως;
- Ποιες λέξεις θα μας δείξουν με ποια σειρά έγιναν τα γεγονότα σε μια ιστορία; Υπογραμμίστε τέτοιες λέξεις και φράσεις σε κάθε πλαίσιο
- Πώς περιμένουμε να τελειώνει μια αφήγηση;

«Ο Κύκνος»

α. Άλλη μια νύχτα γεμάτη παγωνιά, κι ο γέρος να βασανίζεται απ' τη θλίψη. Τούτη τη φορά το 'χε πάρει απόφαση να μην πάει στο εστιατόριο γιατί, την προηγούμενη νύχτα, αφότου γύρισαν, ο κύκνος χόρευε και τραγουδούσε πολύ παράξενα.

Κάθισε λοιπόν στην άκρη της λίμνης, στο άδειο παγωμένο πάρκο, και κοιτάζε τον ουρανό. Ξαφνικά, ένωσε να του τραβάνε το παντελόνι. Ήταν ο κύκνος που κάτι του ζητούσε. Πήγανε λοιπόν.

β. Ένα μήνα αργότερα, τόσο ο φύλακας όσο και ο κύκνος απολύθηκαν από τη δουλειά τους. Ο κύκνος τον είδανε να κολυμπάει περίεργα στο νερό, ακόμα και τη μέρα. Μια μητέρα που είχε φέρει τα παιδάκια της στο πάρκο για να δουν τον κύκνο, παραπονέθηκε στις αρχές, από καθαρό ενδιαφέρον, βέβαια, για τη νεολαία.

Ακόμη και στην κατώτερη θέση, ο κάτοχός της πρέπει να έχει κάποιες ηθικές αρχές.

Υ. Όταν ανέλαβε αυτή τη δουλειά, είχε αρχίσει να κάνει φύχρα τα βράδια. Το πάρκο ήταν έρημο. Ένώσω περιπολούσε στη λίμνη, ο γέρος έριχνε μια ματιά στον κύκνο, αλλά μερικές φορές αφηνόταν να κοιτάζει τ' αστέρια. Κρύωνε. Θα ήταν όμορφα, σκέφτηκε, να ρίξει μια ματιά στο μικρό εστιατόριο που είναι κοντά στο πάρκο. Άρχισε να βαδίζει προς τα κει αλλά θυμήθηκε τον κύκνο. Μπορεί να τον κλέβανε όσο θα έλειπε. Θα 'χανε τη δουλειά του. Έπρεπε να το ξεχάσει λοιπόν.

Αλλά το κρύο συνέχισε να τον περονιάζει, μεγαλώνοντας τη μοναξιά του. Στο τέλος αποφάσισε να πάει στο εστιατόριο και να πάρει μαζί του τον κύκνο. Ακόμα κι αν ερχόταν κανείς στο πάρκο, όσο θα λείπανε, για ν' αναπνεύσει τον καθαρό αέρα στην ομορφιά της φύσης, δε θα πρόσεχε αμέσως την απουσία του κύκνου. Η νύχτα ήταν γεμάτη αστέρια βέβαια, αλλά δεν είχε φεγγάρι. Και, το πιο σπουδαίο, θα γυριζανε γρήγορα.

Φύγανε λοιπόν.

Στο εστιατόριο τους υποδέχτηκε ένα ανακουφιστικό κύμα ζεστού αέρα γεμάτο με γαργαλιστικές μυρωδιές από το μαγείρεμα των φαγητών. Ο γέρος έβαλε τον κύκνο να καθίσει απέναντι του στο τραπέζι και κάθισε κι αυτός. Έτσι μπορούσε να παρακολουθεί τον κύκνο, ενώ θα έτρωγε το φαγητό του. Για να ζεσταθεί, παράγγειλε κι ένα ποτηράκι βότκα.

Ενώσω έτρωγε μια μερίδα αρνίσιο κρέας, και το χαιρόταν μάλιστα πολύ, παρατήρησε ότι ο κύκνος τον κοιτάζε με δυστυχισμένο ύφος. Ο γέρος λυπήθηκε το φτωχούλη κύκνο. Νιώθοντας την επιτιμητική ματιά του τού κόπηκε κάθε όρεξη για φαί. Έπειτα του ήρθε μια ιδέα. Φώναξε το σερβιτόρο και παράγγειλε ένα φωμάκι και λίγη ζεστή μπίρα με ζάχαρη. Βούτηξε το φωμάκι στη μπίρα και το 'δωσε στον κύκνο, που γρήγορα ξαναβρήκε τα κέρια του. Μετά το φαγητό, ικανοποιημένοι και ξανακνωμένοι, ξαναγύρισαν στο πόστο τους.

Δ. Στο πάρκο ήτανε μια λίμνη. Στη λίμνη ζούσε ένας κύκνος. Το μεγαλύτερο αξιοθέατο του πάρκου. Μια μέρα εξαφανίστηκε ο κύκνος. Τον κλέφανε κάτι αλήτες.

Ο Οργανισμός Δημόσιων Κήπων αγόρασε καινούριο κύκνο. Δημιουργήθηκε ειδική θέση φύλακα για να προστατεύει τον κύκνο, να μην έχει την τύχη του προκατόχου του.

Η θέση αυτή ανατέθηκε σ' ένα γεράκο που ζούσε μονάχος κι έρημος χρόνια ολόκληρα.

Ε. Το επόμενο βράδυ έκανε περισσότερο κρύο. Τ' αστέρια φαίνονταν ασυνήθιστα λαμπερά και ο γερο-φύλακας ένιωθε το κάθε αστέρι σαν παγωμένο καρφί μπηγμένο στη ζεστή αλλά μοναχική καρδιά του. Ωστόσο, αντιστάθηκε στον πειρασμό να ξαναπάει, γι' άλλη μια φορά στο εστιατόριο.

Στο κέντρο της λίμνης φάνηκε ο κύκνος· τ' άστρα φτερά του άστραφταν κάτω απ' το φως των αστεριών.

Η σκέψη ενός ζωντανού πλάσματος μέσα στο νερό, μια τέτοια παγωμένη νύχτα, έκανε το γέρο ν' ανατριχιάσει.

Ο φτωχούλης κύκνος άξιζε καλύτερη τύχη. Ο γερο-φύλακας ήταν σίγουρος ότι ο κύκνος θα καλοδεχόταν λίγη ζεστασιά και κάμποσο φαγητό.

Τον πήρε λοιπόν στην αγκαλιά του και του κουβάλησε μαζί του στο εστιατόριο.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 2 (ΓΙΑ ΤΟ ΣΠΗΤΙ)

Διαβάστε το κείμενο της Ζωρζ Σαρή [«Και πάλι στο σχολείο...»](#)

Στο κείμενο έχουμε την αφήγηση της πρώτης μέρας στο σχολείο, μετά τις καλοκαιρινές διακοπές, μιας ομάδας κοριτσιών που φοιτούν σε Σχολή Θηλέων. Μέσα σε αυτήν την αφήγηση μπορούμε να εντοπίσουμε μια σειρά από μικρότερες αφηγήσεις για το πώς πέρασε κάθε κορίτσι τις καλοκαιρινές του διακοπές.

Εντοπίστε όσο πιο πολλές μπορείτε από αυτές τις αφηγήσεις. Αν το διαβάσετε από το εγχειρίδιο, υπογραμμίστε την καθεμιά με μαρκαδόρο υπογράμμισης διαφορετικού χρώματος. Αν το διαβάσετε από την ιστοσελίδα του ψηφιακού σχολείου, αντιγράψτε τις αφηγήσεις σε ένα έγγραφο Word και χρωματίστε την καθεμιά με διαφορετική γραμματοσειρά.

- ❖ Ποιες από αυτές είναι σε πλάγιο και ποιες σε ευθύ λόγο; Γιατί η συγγραφέας καταφεύγει τόσο συχνά στη χρήση του διαλόγου;
- ❖ Σε ποιο χρόνο είναι τα περισσότερα ρήματα σε αυτές τις αφηγήσεις;
- ❖ Πόσες λέξεις περιλαμβάνει η μικρότερη και πόσες η μεγαλύτερη από αυτές;

«Και, για να κάνουμε καλή αρχή, σας παρακαλώ για την ερχόμενη Πέμπτη να γράψετε μια έκθεση με θέμα: Το καλοκαίρι μου.»

- ✚ Διαλέξτε μια από τις αφηγήσεις των κοριτσιών που εντοπίσατε στο κείμενο της Σαρή και γράψτε σε ένα πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου την «έκθεση» της μαθήτριάς. Θυμηθείτε τα όσα συζητήσαμε ήδη για τα χαρακτηριστικά μιας αφήγησης.

Για να συνθέσετε την αφήγησή σας χρησιμοποιήστε το Wiki που δημιουργήθηκε για τον σκοπό αυτό. Δημιουργήστε μια καινούρια σελίδα με το όνομα της ηρώιδας της οποίας την ιστορία θα αφηγηθείτε και χωρίστε τις αρμοδιότητες. Κάποιος ας γράψει την αρχή, κάποιος τη συνέχεια και κάποιος το τέλος, ενώ ένας άλλος μπορεί να αναλάβει να «χτενίσει» συνολικά το κείμενο. Καλό θα ήταν να έχετε αποφασίσει από πριν κάποια βασικά στοιχεία για τη ζωή και τον χαρακτήρα της ηρώιδας σας.

Η αφήγηση σας να έχει έκταση περίπου 150-200 λέξεις και να είναι γραμμένη σε α' ενικό πρόσωπο. Μπορείτε να την εμπλουτίσετε με περιγραφές, όπου θεωρείτε ότι είναι απαραίτητο.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 3 (photostory)

Τώρα θα μετατρέψουμε τις «εκθέσεις» των κοριτσιών σε ψηφιακές αφηγήσεις με εικόνα και ήχο.

Επιλέξτε ποια σημεία της αφήγησή σας θα θέλατε να ντύσετε με φωτογραφίες και αναζητήστε τις κατάλληλες φωτογραφίες στο διαδίκτυο.

Ανοίξτε το πρόγραμμα Photo Story που θα βρείτε στην επιφάνεια εργασίας και ακολουθώντας τις οδηγίες δημιουργήστε μια ψηφιακή αφήγηση:

1. Εισάγετε τις φωτογραφίες, τοποθετήστε τις στη σωστή σειρά και επεξεργαστείτε τις.

2. Αποφασίστε ποια κομμάτια της αφήγησής σας θα κρατήσετε και ποια όχι.

3. Εισάγετε το κατάλληλο κείμενο που θέλετε να συνοδεύει κάθε φωτογραφία. Επιλέξτε το χρώμα, το μέγεθος και το είδος της γραμματοσειράς. Όλες οι επιλογές σας σκεφτείτε αν είναι σύμφωνες με τον χαρακτήρα της κοπέλας, όπως τον έχετε φανταστεί.

4. Ηχογραφήστε την αφήγηση σας. Αποφασίστε ποιο ή ποια μέλη της ομάδας θα δανείσουν τη φωνή τους και ποια επιλογή θεωρείτε πιο ταιριαστή.

5. Διαλέξτε μουσική υπόκρουση που να ταιριάζει και ντύστε την αφήγησή σας.

Η ψηφιακή σας ιστορία να έχει διάρκεια περίπου 3΄.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 4

- ✚ Ποιους καινούριους κώδικες χρησιμοποιήσατε στην ψηφιακή αφήγηση;
- ✚ Αφαιρέσατε κάποια κομμάτια του γραπτού κειμένου; Γιατί;
- ✚ Με ποια κριτήρια διαλέξατε τις φωτογραφίες και τη μουσική που χρησιμοποιήσατε;
- ✚ Ποια στοιχεία της γραπτής αφήγησης σας δυσκόλεψε πιο πολύ να αποδώσετε με εικόνες;
- ✚ Γιατί επιλέξατε τη συγκεκριμένη μουσική που συνοδεύει την αφήγησή σας;
- ✚ Σε ποια περίπτωση θα επιλέγατε τη γραπτή και σε ποια την ψηφιακή εξιστόρηση;
- ✚ Πόσο σημαντικός εξακολουθεί να είναι ο λόγος στην ψηφιακή αφήγηση που δημιουργήσατε; Αν έλειπε το κείμενο, θα καταλαβαίναμε τι συμβαίνει;
- ✚ Ποιες λέξεις ή φράσεις της αφήγησής σας φωτίζονται περισσότερο μέσα από τις εικόνες που έχετε επιλέξει;
- ✚ Η ψηφιακή αφήγηση χρειάζεται τις λεκτικές περιγραφές χώρων, προσώπων κλπ.;

Ζ. ΆΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Μια κάπως πιο εκτεταμένη εκδοχή αυτού του σεναρίου, που θα επέμενε περισσότερο στα χαρακτηριστικά της γραπτής αφήγησης, θα μπορούσε να αξιοποιηθεί στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας της Α΄ Γυμνασίου για τη γνωριμία των παιδιών με τον κειμενικό τύπο της αφήγησης. Σε αυτή την περίπτωση θα έπρεπε να αναδειχθούν περισσότερο οι διαφορές της αφήγησης από την περιγραφή. Η εξερεύνηση των μέσων με τα οποία μπορεί κανείς να αφηγηθεί μια ιστορία θα μπορούσε να εμπλουτιστεί με την [ψηφιακή περιήγηση στην οροφή της Καπέλα Σιστίνα](#) (ζωγραφική), την [ψηφιακή περιήγηση στη ζωφόρο του Παρθενώνα](#) (γλυπτική), την παρακολούθηση βωβών ταινιών, την ανάγνωση κόμικς (με ή χωρίς λόγια) και την ανάθεση στους μαθητές να αφηγηθούν μια ιστορία με παντομίμα! Τέλος, το σενάριο μπορεί να αποτελέσει τμήμα ενός ευρύτερου project με θέμα την αφήγηση σε διάφορα γνωστικά/διδασκτικά αντικείμενα, όπως τα ομηρικά έπη και η Ιστορία.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Ένα βασικό πρόβλημα που μπορεί να προκύψει κατά την εφαρμογή του συγκεκριμένου σεναρίου είναι η ανεπάρκεια χρόνου για την δημιουργία και την παρουσίαση των ψηφιακών αφηγήσεων των ομάδων. Οι οποιεσδήποτε τεχνικές δυσκολίες που θα συναντήσουν οι μαθητές στη χρήση των εργαλείων δεν θα έπρεπε να μας προβληματίζουν, καθώς είναι αναπόσπαστο κομμάτι της διαδικασίας και μπορούν να αξιοποιηθούν γόνιμα στη συζήτηση της τελευταίας ώρας, σχετικά με τους περιορισμούς και τις ιδιαιτερότητες του κάθε μέσου. Η συζήτηση αυτή δεν πρέπει να περιμένουμε να είναι ούτε εξαντλητική ούτε να εμβαθύνει σε όλα τα ζητήματα· αποτελεί περισσότερο μια εισαγωγή των μαθητών σε έναν ανάλογο προβληματισμό.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αποστολίδου, Β. 2012. Η λογοτεχνία στα νέα περιβάλλοντα των ΤΠΕ: Κυβερνολογοτεχνία και e-books, ψηφιακές κοινότητες αναγνωστών, δημιουργική γραφή και αφήγηση στον ψηφιακό κόσμο. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

http://www.greeklanguage.gr/sites/default/files/digital_school/3.1.2_apostolidou.pdf

[29-8-2013]

Κουτσογιάννης, Δ. & Μ. Παυλίδου. 2012. Μελέτη για τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την εφαρμογή σεναρίων στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: για διαθεματικές δραστηριότητες στο πλαίσιο της ζώνης φιλολογικών μαθημάτων και με άλλα γνωστικά αντικείμενα, για ημιτυπικές και άτυπες σχολικές πρακτικές, με διαδραστικούς πίνακες και φορητούς υπολογιστές. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

http://www.greeklanguage.gr/sites/default/files/digital_school/melete_gia_ta_diathematika_senaria_koutsogiannes-paulidou.pdf [19.7.2013]

Πολίτης, Π. 2000. Λόγος και Κείμενο. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

<http://www.greek-language.gr/greekLang/studies/discourse/contents.html> [19.7.2013]